

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Over oorlog

Aupers, G.J.

Citation

Aupers, G. J. (1979). Over oorlog. *Acta Politica*, 14: 1979(1), 131-133. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3452021>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3452021>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

plement van *NRC-Handelsblad* van 10 maart 1978).

19 Center for Biopolitical Research. Northern Illinois University. DeKalb, Illinois 60115 in de V.S. (toezending gratis).

Ook van belang op dit terrein is de 'Human Ethology Newsletter', uitgegeven door de University of Tennessee, Knoxville, Tenn. 37916, en waarvan Dr. Cheryl Travis, Dept. of Psychology, de redacteur is (\$ 3,— per jaar).

20 Academic Press Inc. (London) Ltd., 24-28 Oval Road, London NW1 7DX (£ 18.15 per jaar).

Boekbesprekingen

Reactie

naar aanleiding van de recensie van J. G. Siccama, *Over Oorlog* door G. J. Aupers

Uit de kritische toon van de recensie door G. J. Aupers (*Acta Politica* 78/3, blz. 396-398) maak ik op dat hij algemene bezwaren heeft tegen mijn boekje 'Over oorlog'.

Een poging om de inhoud van het boekje en zijn kritiek daarop weer te geven doet Aupers echter niet. Hij acht zijn algemene bezwaren kennelijk voldoende ondersteund door zijn opmerkingen bij drie onderdelen waarop hij wèl ingaat. Aupers' kritiek is voor mij echter helaas op één uitzondering (het gebruik van de decimale punt in plaats van de komma) na onbegrijpelijk.

Zo schijnt bij hem de mening te hebben postgevat dat ik bij mijn kritiek op de polemologische wetenschap het kwalitatieve onderzoek op het oog heb: '(...) enkele bezwaren tegen wetenschappelijk onderzoek van oorlog en vrede worden gepresenteerd als specifieke bezwaren tegen kwalitatief onderzoek'. In de eerste plaats geeft Aupers hier een zeer restrictieve betekenis aan het woord 'kwantitatief'. Mijns inziens is ieder onderzoek kwantitatief, in die zin dat men uitspraken doet in termen van 'meer' en 'minder'. Zo doen de aanhangers van de structurele geweldsopvatting uitspraken over het meer dan wel minder optreden van geweld.

In de tweede plaats besteed ik in hoofdstuk 6 ('Bezwaren tegen het kwantitatief onderzoek naar oorlog') juist uitvoerig aandacht aan de bezwaren tegen het werk van polemologen die zich expliciet met kwantitatief onderzoek naar oorlogsoorzaken bezig houden.

Vervolgens zou ik bij de presentatie van tabel 5 in mijn boekje Richardson onrecht hebben aangedaan:

'Overigens doet hij Richardson nog meer tekort, door de onjuiste bewering dat 'Met behulp van Quincy Wright's lijst van oorlogen en militaire conflicten en de gegevens uit zo'n zeventig geschiedenisboeken komt Richardson tot de in tabel 5 weergegeven inventarisatie'. (...) De lezer van dit werkje mag ernaar gokken wat tabel 5 betekent. Dit wordt nog verergerd door de onjuiste 'vertaling' van de kop van deze tabel'.

Tabel 5 is getiteld 'Aantallen conflicten met dodelijke afloop', hetgeen ik een adequate vertaling acht van 'Number of fatal quarrels recorded'. Over het tot stand komen van de tabel zegt Richardson zelf: 'I began in the year 1940. (...) The collection appeared to be sufficiently complete to warrant the publication of a summary, which appeared in *Nature* of 15 November 1941. Afterwards the publication of Quincy Wright's list of wars (Appendix xx) provided a stimulus to further inquiry, which involved the consultation of some seventy history books' (Statistics of Dead-

ly Quarrels, blz. 7). Anatol Rapoport plaatst in zijn bekende besprekingsartikel van het werk van Richardson in de eerste jaargang (1957) van de *Journal of Conflict Resolution* bij de onderhavige tabel zelfs de volgende kanttekening: 'Richardson's starting point was Quincy Wright's *Study of War*. From there, he continued through the consultation of some seventy history books (...)'. Dat 'starting point' in Rapoport's toelichting gaat mij te ver. Maar mijn 'met behulp van' beschouw ik evenals Richardson zelf als alleszins correct.

Ook Aupers kritiek op het derde onderdeel dat hij enigszins uitvoerig aan de orde stelt vermag ik niet te begrijpen:

'Als illustratie van de weerlegging van 'positieve' generaliserende uitspraken door één tegenvoorbeeld geeft hij: 'Een geïndustrialiseerd Duitsland zal altijd binnen 10 jaar een oorlog beginnen'. Hij acht deze uitspraak weerlegd door het enkele feit dat 'de Bondsrepubliek de wereld een 'Wirtschaftswunder' voortoverde zonder tot oorlog over te gaan'. Ten eerste is het onzorgvuldig om bij dit soort uitspraken de termen Duitsland en Bondsrepubliek dooreen te gebruiken. Ten tweede is dit een zeer specifieke, concrete uitspraak over één land en gezien het woord 'Wirtschaftswunder' één specifieke periode, die allicht door één specifieke waarneming van de feitelijke toestand weerlegd kan worden. Een onjuist en dus verwarrend voorbeeld. Naast generaliserende uitspraken, die door één concreet tegenvoorbeeld ontzenuwd kunnen worden, worden nog uitspraken met een statistisch karakter ten tonele gevoerd. De implicatie is dan blijkbaar dat ook deze door één concreet tegenvoorbeeld ontzenuwd kunnen worden'.

Ik onderscheid positieve uitspraken (die met een beroep op het feitenmateriaal weerlegd kunnen worden) van normatieve uitspraken (waarbij een beroep op het feitenmateriaal niet mogelijk is). Binnen de verzameling positieve uitspraken breng ik vervolgens een onderscheid aan tussen generaliserende uitspraken met een universeel karakter (waarbij één tegenvoorbeeld voor de weerlegging voldoende is) en uitspraken met het karakter van een statistische waarschijnlijkheid (waarbij één tegenvoorbeeld niet voldoende is voor weerlegging).

De uitspraak 'Een geïndustrialiseerd Duitsland zal altijd binnen 10 jaar een oorlog beginnen' is een generalisatie voor het gedrag van een bepaald land in de tijd. Wanneer men de Bondsrepubliek als een opvolgerstaat van Duitsland beschouwt is het voor het weerleggen van deze generalisatie in universele zin (het woord 'altijd' duidt aan dat de generalisatie aldus dient te worden begrepen) dus voldoende om één tegenvoorbeeld in een bepaalde tienjaarlijkse periode (b.v. 1950-1960) aan te voeren.

J. G. Siccama

Dupliek:

In mijn recensie van het werkje van Siccama zeg ik heel expliciet dat de samenstelling ervan uitermate slordig is. Ik ben daar toen nogal uitgebreid op ingegaan omdat ik zoiets beschouw als minachting van de leek voor wie dit werkje bestemd is.

Eenzelfde mate van slordigheid valt nu te constateren in Siccama's reactie. Zo stelt hij: 'Maar mijn 'met behulp van' beschouw ik evenals Richardson zelf als alleszins correct'.

Voor zover mij bekend is Richardson van puur britse nationaliteit en derhalve de nederlandse taal niet machtig. Bovendien is hij reeds in 1957 overleden en dus niet

in staat Siccama te corrigeren.

Siccama suggereert door zijn 'Met behulp van...' dat beide in tabel vijf genoemde studies van Richardson zijn gebaseerd op het werk van Q. Wright. Dit is een misverstand ontstaan door een artikel van Rapoport. In 'The Wages of War' van Singer en Small, waar Siccama zijn cijfermateriaal voor een groot deel aan ontleent, wordt dit misverstand al op pagina acht uitvoerig aan de orde gesteld. Het teruggaan tot pagina zeven van de posthume collectie van Richardson was dus niet eens nodig geweest.

G. J. Aupers

T. Horrevorts en R. Pans, *De socialistische burgemeester*, W.B.S., Amsterdam, 1977, 114 pp. + bijl.

De vraag of een burgemeester benoemd dan wel gekozen moet worden is al meer dan een eeuw actueel. Hoewel het leek alsof de discussie na een sterke opleving aan het eind van de jaren zestig weer aan het verflauwen was, is door een rapport van het Genootschap van Burgemeesters ('De burgemeester in deze tijd', onder redactie van W. Derksen en H. Roelfsema) de knuppel weer in het hoenderhok gegooid. Daar de burgemeesters er lange tijd voor nodig hadden om met een eensluidende visie naar buiten te treden, was het mogelijk dat Ton Horrevorts en Ralph Pans ruim een half jaar geleden een W.B.S.-rapport konden uitbrengen waarin een duidelijk tegengestelde visie op deze problematiek werd gepresenteerd. Alleen al tegen deze politieke achtergrond is het duidelijk dat in het rapport van Horrevorts en Pans ook het politieke aspect het wetenschappelijke overschaduwde. Het zou dan ook onheus zijn jegens de auteurs om het rapport louter wetenschappelijk te beoordelen. Toch wil ik niet nalaten om ook enkele meer wetenschappelijke kanttekeningen te plaatsen.

Tegen de achtergrond van de keuze die de Partij van de Arbeid sinds 1970 voor de gekozen burgemeester heeft gemaakt, stellen Horrevorts en Pans zich de volgende twee vragen:

1. hoe stelt de P.v.d.A. zich de verkiezing van de burgemeester door de gemeenteraad voor?
2. hoe stelt de P.v.d.A. zich de positie van de burgemeester voor in een gepoliticiseerd gemeentebestuur?

Uit de volgorde van de vragen blijkt al dat de auteurs zich niet eerst hebben afgevraagd wat de positie van de burgemeester in het (toekomstige) gemeentebestuur dient te zijn, alvorens een uitspraak te doen over de wijze van aanstelling van die burgemeester. De door de gemeenteraad gekozen burgemeester is het 'axioma', en niet de conclusie van het rapport. (Het ware voor de discussie overigens zuiverder om over 'de door de gemeenteraad benoemde burgemeester' te spreken, daar dit woordgebruik ook geldt voor de door de gemeenteraad benoemde gemeentesecretaris, directeur gemeentewerken etc.

Terwijl de twee genoemde vragen als uitgangspunten dienden, zijn, zoals de auteurs op pag. 11 aangeven, nog meer vragen aan de orde gesteld. Dat blijkt ook uit de onderwerpen die in het rapport de revue passeren:

In Hoofdstuk II wordt ingegaan op de socialistische burgemeester: hoe als burgemeester en tegelijkertijd als socialist te functioneren?

In de Hoofdstukken III en IV wordt een uitstekend beeld gegeven van de huidige